

„Nejde mi jen se koukat na lidské utrpení“: rozhovor s mongolskou tlumočnicí Jagarmou Dagvasuren

Marie Jelínková

Abstrakt:

Rozhovor o tom, jaká je současná situace mongolských migrantů na Plzeňsku a jak se z operní zpěvačky stala tlumočnice.

Poprvé jsem tě viděla, když jsi v Plzni zpívala v tradičním mongolském oděvu. Jak se stane, že se mongolská operní zpěvačka dostane do Čech?

Na vysoké škole jsem studovala operní zpěv a moje nejlepší kamarádka se rozhodla jet do Česka. Chtěla jsem jet s ní, ale rodiče mě nechtěli pustit. Tak jsem plakala a slíbila, že za rok přijedu. Chtěla jsem vidět svět a hlavně poznat Evropu. Česko mně přišlo sympatické, znala jsem ho hlavně z televize – třeba herce Vladimíra Menšíka, viděla jsem Létajíčího Čestmíra, Arabelu... Nakonec jsem rodiče přemluvila, přerušila školu a se slibem, že se za rok vrátím, jsem odjela. Ovšem po roce jsem volala domů a řekla jsem rodičům, že se mi v Čechách natolik líbí, že zůstanu ještě jeden rok a pak znova a znova. Potkala jsem tu spoustu báječných kamarádů. V Mongolsku jsem byla takový mazlíček, měla jsem se dobře, žila jsem si s rodiči a se čtyřmi sourozenci jako v bavlnce, rodiče mi dávali peníze, kdy jsem chtěla. Teprve když jsem začala v Česku pracovat, uvědomila jsem si, jaký jsem měla v Mongolsku pohodlný život. Až v Česku jsem začala něco pořádně dělat, pracovat a naučila jsem se, co je to život. Studuji zde vysokou školu života.

Bylo pro tebe komplikované získat vízum?

Ani ne. Přijela jsem s kamarádkou, jejíž bratr má české občanství a českou manželku, takže nám pomohl a vše vyřídil. Celkově jsem asi měla docela velké štěstí. Před čtyřmi roky, když jsme přijeli, jsme se už ve vlaku dozvěděli, že práce v Havlíčkově Brodě, kterou jsme měli domluvenou, už není. Když jsme přijeli, přišlo a všechno bylo cizí, to jsem se cítila osamělá a stýskalo se mi. Naštěstí jsme ale narazili na staršího pána, Mongola, který nám pomohl najít novou práci ve vesnici Počátky, kde jsem tři roky pracovala. Mám to tam moc ráda. Už jen to jméno je krásně symbolické pro nový začátek.

Ty ses naučila i rychle česky, že?

Po půl roce jsem se domluvila docela dobře a po roce už bez problémů. Naučila jsem se od Slovenky, která se mnou bydlela na ubytovně. Moc mi pomohla, dokonce se mnou mluvila česky, abych se učila češtinu, když jsme v Česku. Taky mi vysvětlila složení vět a gramatiku. I kvůli ní jsem se po prvním roce rozhodla tady ještě zůstat, dodnes jsme báječné kamarádky.

Proč jsi z Počátek odešla?

Minulý rok jsem se chtěla po třech letech podívat domů, domluvila jsem si dovolenou, ale pak přišla firmě velká zakázka a řekli mi, že na dovolenou nemůžu. Měla jsem ale už letenku, dala jsem tedy výpověď, tak se mi stýskalo po rodině. Věděla jsem, že tím riskuji, že třeba už v Česku nebudu moc dál být, ale nebála jsem se. Neměla jsem žádné dluhy. Se zaměstnavatelem jsme se nakonec dohodli, že si můžu vybrat dovolenou a dal mi i neplacené volno, což mi pomohlo získat nějaký čas na nalezení nové práce. V té době jsem již občas tlumočila jako dobrovolnice pro Diecézní charitu Plzeň a poprosila jsem je o pomoc. Sociální pracovníce z Poradny pro cizince a uprchlíky mi pomohli sehnat práci v McDonaldu. Vyřídit si všechna potřebná povolení nebyl problém, protože se domluvím dobře česky. Pokud mluvíš česky, úřady jsou daleko vstřícnější. V nové práci je to taky fajn, jeli jsme třeba na tři dny na kola, to jsem v Mongolsku nikdy nezažila.

V Mongolsku jsi studovala operní zpěv, pokračuješ v tom i v Česku?

Ano, našla jsem si v Čechách výbornou profesorku zpěvu, za kterou dojíždím do Prahy.

Jak jsi začala spolupracovat s Charitou?

Přes Česko-mongolskou společnost. Její zakladatelka Ariunjargal mi vždycky volala, abych na různých akcích zpívala, a na akcích jsem se seznámila i s Charitou a navázali jsme spolupráci. Nejdříve jsem zpívala a pak i jako dobrovolnice překládala. Do Plzně jsem jezdila z Počátek moc ráda, mám tu dokonce vzdálené příbuzné z otcovy strany, cítím se u nich skoro jako doma.

A co teď děláš pro Charitu?

Pomáhám s čím se dá, ale většinou tlumočím. Někdy na úřadech, ale hodně třeba v nemocnicích, kde překládám mezi mongolskými pacienty a lékaři. A také pomáhám se současnou situací, kdy mnoho Mongolů ztratilo práci nebo přijeli a vůbec pracovat nezačali. Situace je čím dál tím horší. Firmy stále víc propouštějí.

Pomáháš také s dobrovolnými návraty?

Ano, je toho hodně. Bylo období, kdy jsem skoro nespala a jen šla z práce tlumočit, na chvíli spát, do práce a pak zase tlumočit. Najednou spousta agentur práce zaniklo a lidé si mají pomoci sami.

Některým vypršelo platné vízum a jsou tu nelegálně, jiní přišli o práci a další jsou zas na nuceném pracovním volnu a čekají, zda se situace nezlepší. Často nerozumí tomu, že aby měli platné vízum, musí mít k tomu i práci a pracovní povolení. Pořád se mě ptají, co mají dělat. Nemají peníze, bydlí po známých nebo tajně na ubytovnách a dluží čím dál tím víc peněz. Přitom jim vysvětluji, že pro ně je dobrovolný návrat dobrá možnost, jak odjet s trochou peněz do Mongolska.

Někteří ale pořád dál pracují, ještě se neocitli bez práce a myslí si, že na ně nedojde. Ale firmy, třeba Panasonic, budou dále propouštět. Navíc některé agentury zanikly a půjčily své zaměstnance jiným agenturám, lidi pak ani nevědí, pro koho vlastně pracují. Agentury práce si v Čechách dělají, co chtějí, lidi jsou pro ně jako zboží. Neberou je jako lidi, hlavně na nich chtějí vydělat peníze. A nikdo je nekontroluje, jak je to možné?

Jaké jsou největší problémy Mongolů na Plzeňsku?

Práce. Mongolové chtějí hlavně práci, potřebují pracovat. Ti, co mají malý dluh, chtějí odjet, ale ti, kdo mají dluh ve výši čtyři pět tisíc euro, odjet nechtějí. V dnešní době, není dobré jezdit do Čech, a pokud někdo jede, neměl by jezdit přes agentury práce. Přitom je problém v systému, zaměstnavatelé totiž chtějí zaměstnávat cizince pouze přes agentury práce, je to pro ně výhodnější.

Jak se Mongolové dozvědí o vaší práci?

Chodíme spolu s vedoucí charitní Poradny pro cizince a uprchlíky po ubytovnách a mezi Mongoly, kde je informujeme o možnosti dobrovolného návratu a předáváme kontakt na Poradnu. Mongolové si informace mezi sebou dál předávají, takže mi pak třeba volají a já jim doporučuji Charitu nebo Kontaktní centrum pro cizince. Kontaktní centrum pro cizince spravuje Magistrát města Plzně. Problém je, když Mongolové přijdou o ubytování, v tom jim Magistrát nemůže pomoci.

Slyšela jsem, že situace je natolik vážná, že někteří Mongolové na Plzeňsku mají problém sehnat i jídlo.

Ano, s Charitou jsme několikrát rozdávali i jídlo a lidi na Charitu nosí peníze nebo i potraviny třeba brambory, konzervy, těstoviny, všechno možné, protože se doslechli o tom, že v Česku existují lidé (Mongolové), kteří nemají co jíst. Pomáhají i další, třeba evangelické sbory vybraly pro Mongoly peníze. Spolupracujeme například s kostelem v Chrástu, v jehož blízkosti je ubytovna, kde jsou Mongolové, kteří přijeli před pěti měsíci a vůbec v Česku nepracovali. Celou dobu jsou na nuceném pracovním volnu, agentura práce je jen občas pošle na dva tři dny něco dělat, aby si vydělali na ubytování. Na nic dalšího ale peníze nemají. Přitom to není tak, že by v Česku práce vůbec nebyla, jen je daleko těžší ji sehnat. Pracovní místa, o která nemají Češi zájem, pořád existují, ale abyste ho dostali, platí se tomu, kdo vám na to místo pomůže kolem desíti tisíc korun. Dříve se přitom platilo zprostředkovateli za najít práci v Česku kolem tří tisíc. A protože lidé na ubytovně nemají vůbec nic, často ani na jídlo nebo hygienické potřeby, natož peníze, které by jim pomohly sehnat jinou práci. Navíc úřady práce dávají zaměstnavatelům daleko méně pracovních povolení na zaměstnávání

cizinců. Je to těžká doba, ale já nemůžu jen sedět a koukat. Snažím se pomoci a dělat věci pořádně. Vlastně se mi v Čechách splnil můj sen být tlumočnicí, zpěv jsem studovala hlavně kvůli rodičům, a vždycky jsem si přála překládat, jen okolnosti by měly být jiné.